

Tlač a informácie

Súdny dvor Európskej únie
TLAČOVÉ KOMUNIKÉ č. 131/17
V Luxemburgu 5. decembra 2017

Návrhy generálneho advokáta vo veci C-451/16
MB/Secretary of State for Work and Pensions

Generálny advokát Bobek usudzuje, že požiadavka vnútroštátneho práva, podľa ktorej na to, aby mala osoba so zmeneným pohlavím nárok na štátny starobný dôchodok, nesmie mať uzavreté manželstvo, je nezákonná

Takáto požiadavka je nezlučiteľná so smernicou EÚ o rovnakom zaobchádzaní medzi mužmi a ženami

Osoba menom MB sa narodila v roku 1948, bola zapísaná ako muž a uzavrela manželstvo v roku 1974. V roku 1991 začala žiť ako žena a v roku 1995 podstúpila operáciu na zmenu pohlavia. MB však nepožiadala o osvedčenie o uznaní úplnej zmeny pohlavia podľa vnútroštátnej právnej úpravy, pretože v tom čase by ženatému žiadateľovi o takéto osvedčenie hrozilo, že by jeho manželstvo bolo vyhlásené za neplatné, keďže podľa práva Spojeného kráľovstva nebolo povolené manželstvo osôb rovnakého pohlavia, a MB s manželkou si neželali, aby ich manželstvo bolo vyhlásené za neplatné.

V roku 2008 MB dosiahla vek 60 rokov, čo je vek odchodu do dôchodku pre ženy narodené pred 6. aprílom 1950. Požiadala o štátny starobný dôchodok. Jej žiadosť bola zamietnutá z dôvodu, že nemala osvedčenie o uznaní úplnej zmeny pohlavia, a preto sa v súvislosti s určením veku odchodu do dôchodku nemohla považovať za ženu. MB napadla toto rozhodnutie pred vnútroštátnymi súdmi. Tvrdí, že podmienka, aby nemala uzavreté manželstvo, predstavuje diskrimináciu, ktorá je v rozpore s právom EÚ.

Smernica EÚ¹ zakazuje diskrimináciu na základe pohlavia v súvislosti so štátnymi dávkami, vrátane starobných dôchodkov a dôchodkov za výsluhu rokov. Smernica stanovuje výnimku z tohto zákazu, ktorá umožňuje členským štátom vylúčiť z jej pôsobnosti určenie veku odchodu do starobného dôchodku a dôchodku za výsluhu rokov. Spojené kráľovstvo si uplatnilo toto právo, na základe čoho vek odchodu do dôchodku žien narodených pred 6. aprílom 1950 je 60 rokov a mužov narodených pred 6. decembrom 1953 je 65 rokov.

V čase, keď MB podala návrh na začatie konania pred vnútroštátnymi súdmi, sa však v súvislosti s určením odchodu veku do dôchodku vyplácaného štátom neuznávalo nadobudnuté pohlavie transgender osoby, ak takáto osoba uzavrela manželstvo a zotrvávala v ňom.² Najvyšší súd Spojeného kráľovstva sa pýta Súdneho dvora, či je takáto úprava zlučiteľná so smernicou.

Vo svojich návrhoch z dnešného dňa generálny advokát Michal Bobek usudzuje, že **požiadavka uplatňujúca sa iba na transgender osoby, podľa ktorej na to, aby mali nárok na dôchodok zo štátnych zdrojov, nesmú mať uzavreté manželstvo**, je v rozpore so smernicou. Podľa jeho názoru **sa to rovná priamej diskriminácii na základe pohlavia, ktorá nemôže byť objektívne opodstatnená.**

¹ Smernica Rady z 19. decembra 1978 o postupnom vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach súvisiacich so sociálnym zabezpečením (Ú. v. ES L 6, 1979, s. 24; Mim. vyd. 05/001, s. 215).

² Vnútroštátna situácia v Spojenom kráľovstve sa zmenila. The Marriage (Same Sex Couples) Act 2013 (zákon z roku 2013 o manželstve osôb rovnakého pohlavia) nadobudol účinnosť 10. decembra 2014. Umožňuje párom rovnakého pohlavia uzavrieť manželstvo. Príloha 5 tohto zákona zmenila oddiel 4 Gender Recognition Act 2004 (zákon z roku 2004 o uznaní zmeny pohlavia) tak, že Gender Recognition Panel (Výbor pre uznanie zmeny pohlavia) musí vydať osvedčenie o úplnej zmene pohlavia žiadateľovi, ktorý uzavrel manželstvo, ak s tým súhlasí manželský partner žiadateľa.

Pri vyvodení tohto záveru generálny advokát posudzoval, či za okolností prejednávanej veci nastáva priama diskriminácia na základe pohlavia. Priama diskriminácia sa vyznačuje nerovnakým zaobchádzaním s porovnateľnou skupinou osôb v neprospech inej skupiny vzhľadom na ich „chránené vlastnosti“ (v tomto prípade ich pohlavie).

Generálny advokát odkazuje na predchádzajúcu judikatúru Súdneho dvora, ktorá potvrdzuje, že do obsahu zákazu diskriminácie na základe pohlavia patrí diskriminácia na základe zmeny pohlavia.

Generálny advokát ďalej zastáva názor, že príslušná porovnávaná skupina pri zisťovaní diskriminácie na základe pohlavia v súvislosti so zmenou pohlavia bude závisieť od kontextu veci. V prejednávanej veci generálny advokát usudzuje, že vhodnou porovnávanou skupinou sú cisgender ženy, keďže záležitosťou, o ktorú ide, je prístup k dôchodkovým dávkam pre mužské a ženské transgender osoby v porovnaní s cisgender ženami.

Generálny advokát napokon dospel k záveru, že dochádza k nerovnakému zaobchádzaniu, keďže v súvislosti s prístupom k štátnemu starobnému dôchodku v prípade cisgender osôb manželský stav nezohráva žiadnu úlohu, zatiaľ čo na transgender osoby, ktoré majú uzavreté manželstvo, sa vzťahuje požiadavka, aby bolo ich manželstvo vyhlásené za neplatné.

Podľa názoru generálneho advokáta takéto rozdielne zaobchádzanie na základe pohlavia nemôže byť opodstatnené. Priama diskriminácia na základe pohlavia je prípustná iba vo výslovných prípadoch vymenovaných v smernici. Výnimka umožňujúca členským štátom zachovávať rozdielny vek odchodu do dôchodku so spôsobilosťou na dôchodkové dávky medzi mužmi a ženami nepovoľuje rozdielne zaobchádzanie medzi transgender osobami a osobami, ktorých pohlavie nebolo zmenené.

Generálny advokát potom pokračuje uvedením širších dôsledkov veci.

Poznamenáva, že v tejto veci by v skutočnosti mohlo ísť o podmienky uznania zmeny pohlavia, nie o podmienky prístupu k štátnemu starobnému dôchodku.

Generálny advokát uznáva, že určenie podmienok, za ktorých sa právne uznáva zmena pohlavia osoby, je vecou členských štátov. Nesúhlasí však s tvrdením, že to vylučuje konštatovanie nezákonného zaobchádzania na základe toho, že požiadavka nemať uzavreté manželstvo nie je priamou požiadavkou na prístup k štátnemu starobnému dôchodku, ale požiadavkou na uznanie zmeny pohlavia, ktorej podmienky patria do právomoci členských štátov.

Vysvetľuje, že podľa jeho názoru by takýto prístup viedol k tomu, že rozsah uplatňovania právnej úpravy EÚ týkajúcej sa zákazu diskriminácie na základe pohlavia by úplne závisel od rôznych podmienok stanovených vnútroštátne, čo by mohlo v konečnom dôsledku viesť ku skrytej diskriminácii. Generálny advokát pripomína, že členské štáty majú uplatňovať svoje právomoci spôsobom, ktoré je v súlade s právom EÚ, najmä ustanoveniami týkajúcimi sa zásady zákazu diskriminácie.

Generálny advokát však jasne uvádza, že tento záver neznamena, že by členské štáty boli povinné uznať manželstvo osôb rovnakého pohlavia. V skutočnosti by sa od členských štátov iba vyžadovalo sprístupniť výhodu, o ktorú ide, bez ohľadu na osobitnú podmienku nemať uzavreté manželstvo. Členské štáty majú naďalej možnosť povoliť alebo nepovoliť manželstvo osôb rovnakého pohlavia.

Na záver generálny advokát zdôrazňuje, že táto vec sa netýka manželstva osôb rovnakého pohlavia, ale kombinácie viacerých podmienok vytvárajúcich pomerne zvláštnu situáciu. Táto situácia čiastočne vyplýva z výnimky z jednej zo základných zásad práva EÚ, ktorá umožňuje priamu diskrimináciu na základe pohlavia vo vzťahu k prístupu k štátnemu starobnému dôchodku, ktorá je nielen zriedkavá, ale má tiež postupne vymiznúť, keďže Spojené kráľovstvo približuje vek odchodu do dôchodku mužov a žien. V dôsledku toho aj zdroj problému, o ktorý ide v tejto veci, postupne zanikne.

UPOZORNENIE: Súdny dvor nie je viazaný návrhmi generálneho advokáta. Úlohou generálnych advokátov je nezávisle navrhnúť Súdneho dvoru právne riešenie veci, ktorá im bola pridelená. Sudcovia Súdneho dvora od tohto momentu začínajú v tejto veci poradu. Rozsudok bude vyhlásený neskôr.

UPOZORNENIE: Návrh na začatie prejudiciálneho konania umožňuje súdom členských štátov v rámci sporu, ktorý rozhodujú, položiť Súdnemu dvoru otázky o výklade práva Únie alebo o platnosti aktu práva Únie. Súdny dvor nerozhoduje vnútroštátny spor. Vnútroštátnemu súdu prináleží, aby rozhodol právnu vec v súlade s rozhodnutím Súdneho dvora. Týmto rozhodnutím sú rovnako viazané ostatné vnútroštátne súdne orgány, na ktoré bol podaný návrh s podobným problémom.

Neoficiálny dokument pre potreby médií, ktorý nezaväzuje Súdny dvor.

[Úplné znenie](#) návrhov sa uverejňuje na internetovej stránke CURIA v deň ich prednesu.

Kontaktná osoba pre tlač: Balázs Lehóczki ☎ (+352) 4303 5499

Obrazový záznam z prednesenia návrhov je k dispozícii na „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106